

Ako majú kultúrne inštitúcie sprístupňovať obsah nepočujúcim

Kultúrne inštitúcie zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní rovnosti prístupu pre všetkých návštevníkov, vrátane nepočujúcich. Ak chcú byť divadlá, múzeá, galérie či organizátori podujatí skutočne otvorení a inkluzívni, musia svoj obsah a služby prispôbiť tak, aby boli zrozumiteľné aj pre ľudí, ktorí nepočujú. Sprístupnenie kultúry pre nepočujúcich neznamená náročné technické zásahy. Ide najmä o ochotu myslieť na potreby tejto komunity a ponúknuť také formy komunikácie, ktoré im umožnia rovnaký zážitok ako ostatným.

Jedným zo základných nástrojov sú kvalitné titulky. Pri filmových predstaveniach, videách, prezentáciách či live streamoch by mali byť samozrejmosťou. Titulky musia byť zrozumiteľné, časovo presné a doplnené o potrebné zvukové informácie, ako je hudba, smiech, zvuky prostredia či dôležité audio efekty. Preháňanie textu alebo jeho minimálne množstvo môže znižovať kvalitu, preto je dôležité, aby titulkovanie robili skúsení odborníci. Okrem titulkov má veľký význam aj tlmočenie do slovenského posunkového jazyka. Tlmočník na javisku, naživo počas prezentácie alebo ako vložené okno vo videu výrazne uľahčuje porozumenie a umožňuje nepočujúcim sledovať program bez zbytočného stresu a námahy.

Veľkú úlohu zohrávajú aj vizuálne upozornenia. Svetelné signály, informačné tabule, priehľadné smerovanie, grafické symboly a textové oznamy pomáhajú nepočujúcim orientovať sa v priestore. Pri podujatiach je dôležité, aby všetky dôležité pokyny, napríklad zmeny programu, začiatok predstavenia, evakuačné upozornenia či praktické informácie, ktoré boli dostupné aj vo vizuálnej podobe. Jasná orientácia a čitateľné

vizuálne značenie dokážu odstrániť pocit chaosu, ktorý nepočujúci v týchto situáciách často zažívajú.

Poznámka pre QR kód:

Sprístupňovanie kultúry sa týka aj samotných výstav, divadiel a múzeí. Mnohé moderné inštitúcie už dnes vytvárajú tiché zóny, multimedialne kiosky s titulkovým alebo posunkovaným obsahom, dotykové panely či tablety s informáciami v posunkovom jazyku. Pri divadelných predstaveniach sa čoraz častejšie využívajú prepisy dialógov, svetelné obrazovky s titulkami alebo špeciálne predstavenia „s tlmočníkom“. V múzeách vznikajú posunkové audioguide videá a vizuálne výklady, ktoré umožňujú nepočujúcim prežiť expozíciu rovnako ako počujúcim návštevníkom.

Príklady dobrej praxe nájdeme aj na Slovensku. Niektoré filmové festivaly už pravidelne ponúkajú predstavenia s titulkami pre nepočujúcich. Niektoré divadlá organizujú predstavenia s tlmočníkom do posunkového jazyka a múzeá začínajú vytvárať posunkové video výklady pre svoje výstavy. Aj malé kroky, ako označenie pokladne symbolom posunkového jazyka alebo pravidelné informovanie na sociálnych sieťach o prístupnosti programov, môžu výrazne zlepšiť živý kontakt medzi kultúrnymi inštitúciami a komunitou nepočujúcich.

Sprístupňovanie kultúry pre nepočujúcich nie je technický problém, ale prístup a zodpovednosť. Základom je ochota komunikovať, pýtať sa

komunity, testovať nové riešenia a zabezpečiť informácie tak, aby boli pre každého rovnako zrozumiteľné. Keď kultúrne inštitúcie aktívne pracujú na inklúzii, vzniká prostredie, v ktorom sa nepočujúci môžu cítiť vítaní, rešpektovaní a plnohodnotne zapojení do kultúrneho života. Takáto kultúra je bohatšia, živšia a otvorená pre všetkých.

Poznámka pre QR kód:

